

Rolnictwo ekologiczne

Na tle Europy polskie rolnictwo jest niezwykle przyjazne środowisku. Fakt ten to pozytywny rezultat technologicznego zacofania i znacznego rozdrobnienia polskich gospodarstw. Niewielkie powierzchnie (średnia powierzchnia polskiego gospodarstwa wynosi 7,6 ha) pozwoliły utrzymać zróżnicowanie biologiczne upraw a tym samym uniknąć monokulturowej zagłady.

Na ogromnych obszarach, takich jak w USA, produkcja może być utrzymana tylko dzięki wciąż zwiększającym się dawkom pestycydów i nawozów, tymczasem polscy rolnicy zużywają około 80 kg NPK /ha, podczas gdy w innych państwach członkowskich Unii wskaźnik ten przekracza nawet 300 kg NPK/ha. Sytuacja ta okazuje się dość korzystna dla polskich rolników, ponieważ Europejczycy deklarują, iż są skłonni zapłacić więcej za żywność mniej zanieczyszczoną. W związku z nadprodukcją żywności w Europie zwiększenie plonów nie jest pożądane, należy zatem skupić się na oczekiwaniach konsumentów, którzy koncentrują się na jakości wybieranych produktów.

W tych okolicznościach korzystnym może się okazać przekształcanie polskich gospodarstw na gospodarstwa ekologiczne.

Produkcja ekologiczna charakteryzuje się tym, że zakazane jest stosowanie syntetycznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, zapraw nasiennych, sztucznych koncentratów, organizmów genetycznie modyfikowanych, pasz przemysłowych, promieni jonizujących. Ponadto, gospodarstwo ekologiczne prowadzone jest na zasadzie zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej w obrębie tego gospodarstwa, w celu osiągnięcia równowagi paszowo-nawozowej.

W ekologicznej produkcji roślinnej stosuje się następujące zasady:

- prowadzenie właściwego płodozmianu uwzględniającego rośliny strukturotwórcze i przyczyniające się zwiększenia zawartości materii organicznej w glebie,
- przykrycie powierzchni gleby roślinnością przez możliwie jak najdłuższy okres w roku,
- nawożenie nawozami organicznymi wytworzonymi w gospodarstwie w ramach produkcji zwierzęcej (kompost, obornik) oraz stosowanie nawozów zielonych,
- nawożenie mineralne ograniczone do mączek skalnych (wymienionych w Rozporządzeniu Rady (WE) 2092/91),
- odchwaszczanie jedynie mechaniczne,
- do walki z chorobami i szkodnikami stosuje się metody agrotechniczne, czyli odpowiednie następstwo i sąsiedztwo roślin oraz preparaty biologiczne,
- ekologiczny materiał siewny i sadzeniowy.

W ekologicznej produkcji zwierzęcej stosuje się następujące metody:

- zachowanie dobrostanu zwierząt m.in. poprzez odpowiednią powierzchnię i wentylację pomieszczeń, zapewniony dostęp do wybiegów i chowu pastwiskowego,
- żywienie zwierząt oparte na wykorzystaniu pasz wytworzonych metodami ekologicznymi,

- zakaz profilaktycznego stosowania weterynaryjnych produktów leczniczych i antybiotyków.

Wyrazem finansowego wsparcia ze strony państwa dla produkcji ekologicznej są dopłaty udzielane gospodarstwom prowadzącym działalność zgodną z zasadami Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2092/91 i 1804/99.

Od roku 2004 dla rolnictwa ekologicznego udzielane są dwa rodzaje dopłat: dopłata do kosztów kontroli i dopłata do powierzchni upraw ekologicznych.

Dopłata do kosztów kontroli

Kontrola gospodarstw ekologicznych posiadających certyfikaty, jak również będących w fazie przedstawiania, odbywa się raz w roku i jest płatna.

Jednostka certyfikująca ma możliwość przeprowadzania również kontroli wrywkowych zapowiadanych lub niezapowiadanych, szczególnie w przypadku, gdy może wystąpić odstępstwo od zasad przewidzianych w Rozporządzeniu Rady (WE) Nr 2092/91 i 1804/99.

Jeżeli wynik kontroli jest pozytywny, rolnik może uzyskać dopłatę, której wysokość częściowo rekompensuje poniesione koszty. Koszt kontroli i wysokość dopłaty zależy od wielkości powierzchni gospodarstwa.

Stawki dopłaty na dofinansowanie kosztów kontroli oraz zasady jej udzielania ustalane są **corocznie w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi**.

Dopłata na dofinansowanie kosztów kontroli gospodarstwa ekologicznego wypłacana jest przez okręgową stację chemiczno-rolniczą właściwą ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę wnioskodawcy, po złożeniu do niej odpowiedniego wniosku wraz z kopiami faktur za przeprowadzenie kontroli.

Formularz wniosku można pobrać w wybranej, upoważnionej jednostce certyfikującej oraz w okręgowej stacji chemiczno-rolniczej.

Rolnik, któremu udzielono dopłaty, jest zobligowany do prowadzenia dokumentacji i odrębnej ewidencji wykorzystania dopłat.

Dopłata do powierzchni (hektara) upraw ekologicznych

Dopłata udzielana jest producentowi rolnemu prowadzącemu działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym o powierzchni co najmniej 1 ha użytków rolnych jeżeli zobowiąże się do realizacji pakietu zgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej oraz przestrzegania zasad zwykłej dobrej praktyki rolniczej w całym gospodarstwie.

Działalność rolnicza rozumiana jest jako:

- produkcja roślinna i zwierzęca, w tym również produkcja materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego i reprodukcyjnego,
- produkcja warzywnicza, roślin ozdobnych i grzybów uprawnych,
- sadownictwo,
- hodowla i produkcja materiału zarodowego ssaków, ptaków, owadów użytkowych,
- produkcja zwierzęca,
- chów i hodowla ryb.

Rolnikowi nie stawia się dodatkowych wymagań, takich jak np. posiadanie udokumentowanych kwalifikacji rolniczych.

Wysokość dopłat do rolnictwa ekologicznego została zróżnicowana w zależności od rodzaju uprawy, w podziale na uprawy rolnicze, użytki zielone i uprawy warzywnicze oraz uprawy sadownicze, w tym jagodowe.

Opracowała Katarzyna Maria Szpak

Źródła

1. <http://www.rolnictwoekologiczne.org.pl>
2. National Geographic Polska nr 07 (118) Lipiec 2009